

บทคัดย่อ

ชื่อโครงการ	การจัดลำดับอายุภาษาชนะดินเผาสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายและสมัยประวัติศาสตร์ตอนต้นในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย	นายสว่าง เลิศฤทธิ์
หน่วยงานที่สังกัด	ภาควิชาโบราณคดี คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
แหล่งทุนอุดหนุนการวิจัย	สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีที่เสร็จ	2545

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างหรือจัดลำดับอายุวัฒนธรรมทางโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลายจนถึงสมัยประวัติศาสตร์ตอนต้นในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นชุดภาษาชนะดินเผาจำนวน 22 ชุดจากแหล่งโบราณคดี 20 แห่งในภาคกลาง งานวิจัยชิ้นนี้นับเป็นงานบุกเบิกในเรื่องการกำหนดอายุโดยโดยใช้เศษภาษาชนะดินเผาในภาคกลาง

งานวิจัยนี้ใช้เทคนิควิธีการกำหนดอายุแบบเปรียบเทียบที่เรียกว่า seriation หรือการจัดเป็นชุดเพื่อสร้างลำดับในแนวตั้ง วัตถุที่เป็นหน่วยวิเคราะห์คือเศษภาษาชนะดินเผาส่วนที่เป็นลำตัวของภาชนะ โดยเลือกใช้คุณสมบัติเฉพาะคือการตกแต่งผิวภาชนะเป็นกรณีศึกษา เทคนิคการวิเคราะห์ที่ช่วยในการจัดลำดับคือ correspondence analysis

ผลการวิจัยพบว่าการตกแต่งผิวภาชนะเป็นคุณสมบัติหรือตัวแปรที่ต้อยอย่างหนึ่งสืบตรวຈ ลำดับอายุสมัยเพราะมีลักษณะที่เปลี่ยนแปลงตามเวลา นอกจากนี้ ผลการศึกษาการจัดลำดับอายุสมัยด้วยเศษภาษาชนะดินเผาไม่เพียงแต่สอดคล้องกับการจัดลำดับโดยการแบ่งหมวดหมู่หลักฐานทางโบราณคดี หรือการแบ่งอายุกว้างๆโดยอาศัยหลักฐานทางโบราณคดี แต่ยังสามารถช่วยให้การจัดลำดับอายุสมัยแหล่งโบราณคดีได้ละเอียดกว่าการแบ่งอายุด้วยหลักฐานทางโบราณคดีด้วย

งานวิจัยนี้ช่วยสร้างความเข้าใจในพัฒนาการของลำดับอายุสมัยของวัฒนธรรมในภาคกลางโดยเฉพาะ และช่วยให้เข้าใจพัฒนาการอายุสมัยของวัฒนธรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยทั่วไป งานวิจัยนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการจัดลำดับอายุด้วยเศษภาษาชนะดินเผาโดยใช้คุณสมบัติบางประการ เช่น การตกแต่งผิวภาชนะ เป็นวิธีการในการสร้างกรอบลำดับเวลาได้อย่างน่าเชื่อถือและตรวจสอบได้ และสามารถใช้ได้กับชุดข้อมูลภาษาชนะดินเผาในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

Abstract

Research Title	A Late Prehistoric and Early Historic Ceramic Chronology for the Central Plain of Thailand
Researcher	Sawang Lertrit
Office	Department of Archaeology, Silpakorn University
Research Grants	Research and Development Institute, Silpakorn University
Year	2002

This research is aimed at building a chronology for the late prehistoric period and the early historic period of central Thailand. In this research, 22 ceramic assemblages from 20 prehistoric and early historic archaeological sites in central Thailand were examined. The work essentially represents the first systematic ceramic analysis for chronology building in this area.

An attribute-based seriation method was employed in this research to order the 22 ceramic assemblages from the study area. Body sherds were included in the study and the attributes selected for this study are those of surface-treatment attributes. Correspondence analysis was used to seriate the 16 ceramic assemblages.

Findings from this study suggest that surface-treatment attributes are temporally sensitive attributes. The proposed chronology is thus based primarily on results of correspondence analysis of surface treatment. The final arrangement of the ceramic assemblages corresponds closely to the broad archaeological periods proposed by Southeast Asian archaeologists. The results of correspondence analysis, however, provide finer-scaled chronology for the study area.

This research thus contributes to a better understanding of chronological development in the Central Plain of Thailand in particular and in Southeast Asia in general. The research shows the significance and efficiency of attribute-based seriation and correspondence analysis as an exploratory multivariate method in the chronological placement of archaeological assemblages in Thailand and, by extension, in Southeast Asia.